

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Præcellentia Episcopalis Dignitatis

Alzedo, Mauricio de

Lugduni, 1630

De præeminentia ac pælatione Episcopor. caput 12.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62394](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62394)

- laico delegato, an incurrat ex-
communicationem si delegatus
mortis sententiam profert.
num. 67.
- Vtrum possit inuocare brachium se-
culare. num. 68.
- Secularis iudex an teneatur auxi-
lium impartiri sine causa cog-
nitione. num. 69.
- Vtrum habeat fiscum. num. 70.
- Multas an sibi applicare debeat.
num. 71.
- Familiam armatam habere potest.
num. 72.
- Familia Episcopi an gaudeat priui-
legio fori. num. 73.
- Hoc priuilegium ad quos extenda-
tur. num. 74.
- Palatium Episcopi gaudet im-
munitate sicut Ecclesia. nu-
mero. 75.
- Quomodo intelligendum. num. 76.
& 77.
- Domus Episcopi dicitur Palatium.
num. 78.
- Dictum Bouadille explanatur.
num. 79.
- Episcopus, seu eius Vicarius, quan-
do aliquid committit iudici
seculari alicuius Baronis sua
Diocesis, an possit uti formula
praeceptiua. num. 80.

DE PRÆEMINENTIA AC
PRÆLATIONE EPISCOPORVM.

CAPVT DVODECIMVM.

PISCOPATVS non
est dignitas, sed di-
gnitatum culmen, &
apex. c. innotuit. de ele-
ction. c. nisi cum pridem.
de renuntiation. c. venerabilis, de pra-
bend. Gloss. in c. licet. eod. titul. lib. 6.
Felinus in c. per tuas de simonia, & in
rubrica de maior. & obedient. Abbas
in c. solit. e. eodem titul. Geminianus in
c. ultimo de sentent. & re iudicata lib. 6.
Iason in l. imperium, de iurisd. omn.
iudicium, num. 3. Lopez in l. 1 tit. 5.
part. 1. Rota Auinion decis. 210. alias
2010. num. 7. Mastrillo de magistratu
lib. 5. cap. 10. num. 10. Biaxio in dire-
ctorio cap. 1. num. 7. & 8. part. 2. Boni-
contius de appellat. §. 1. num. 14. Cor-
seti de potest. regia part. 4. num. 22.

Casaneus in catal. part. 4. conf. 25. in
princ. & conf. 27. Rebuffus in prax. be-
nific. regula de unionibus benefic. n. 4.
Millis in repertor. verbo Cardinalis
vers. Cardinalis dignitas. Iacobus &
Graffus lib. 3. cap. 2. num. 2. Lancel-
lottus in templo, lib. 2. cap. 5. §. 1. n. 3.
Gambarus de officio Legati, lib. 2.
num. 41. Zerola in prax. part. 2. verbo
Episcopus, num. 13. Selua de benefi-
ciis, part. 1. quast. 3. num. 12. Afflictis
in conf. Neapolitanis in proem. Paulus
Montanus de tutore cap. 26. num. 35.
Cephalus conf. 1. num. 50. lib. 1. tom. 1.
Achilles de Pedroça conf. 32. num. 44.
vol. 1. Viuius decis. 230. num. 1. Camil-
lius Borellus in summ. decis. tit. 6.
num. 6.

Et in materia restringibili seu
odiosa, 2

- odiosa, non venit episcopalis dignitas: quia est supremum dignitatis culmen. *c. eo tempore, de rescriptis, lib. 6.* Gloss. *in c. licet de prabend. eod. lib.* Cardinal. *in clement. unica de renunt. num. 5.* Abbas, Biaxio, Milis, & Selua *supra.* Tuschus *litera A, conclus. 5. num. 2.* Rebuffus *in prax. lib. 2. regula de dispens. ratione atatis verb. post Pontificalem, num. 4. & lib. 3. regula de publicand. resignat. num. 5. & lib. 1. regula saculare beneficium quotuplex sit, num. 4.* Sa *verbo Episcopus, num. 9.* Syluester *verbo confirmatio, num. 3.*
- 3 Sub generali dispositione clericorum non comprehenduntur episcopi, nisi in fauorabilibus. Abb. & eius Additionator *in rubrica de vit. & honestate clericor. num. 4. & in c. non potes. de sentent. & re indicata.* Monachus *in c. Inquisitores, num. 1. de hereticis, lib. 6.* Cephalus *conf. 1. num. 40. usque ad 57. lib. 1. tom. 1. & conf. 2. n. 6.* Sa *verbo clericus, n. 1.*
- 4 Neque existimes idem debere episcopos sub generali clericorum dispositione comprehendere, quia antiquitus commune erat episcoporum & Presbyterorum nomen ut multi affirmant: quæ sententia neque mihi, placet, neque cum supradictis modo conuenit.
- 5 Dictum est enim, etiam ab initio nascentis Ecclesiæ episcopus magni fuisse habitus, & tunc exemptionibus, ac priuilegiis decoratos ferè sicut hodie Papa, & numquam sine magna reuerentia, & honore fuisse: quæ reuerentia & autoritas quod omnibus Presbyteris communicaretur esset impossibile, & quod in vna Diœcesi tot fuissent eiusdem meriti, & praelationis; & omnes Scribentes, & canones admonent, quod Episcopi suos Presbyteros honorent, & habeant ut filios, non
- 6

ut vassallos, seu seruos. Gloss. *in c. ste subiectus 95. dist. Lancellottus in templo, lib. 2. cap. 5. §. 3. num. 8.* Sed si æqualitas in nomine & exercitio esset, hæc monitio ad quid necessaria. At verò, quod pro certissimo habeo, Presbyteros tunc id egisse quod Chorepiscopi, hoc est, superbire & vsurpare iurisdictionem, & multa circa Sacramentorum collationem, & etiam episcopale nomen. Ex quo aliqui re non accuratè perpensa, existimarunt aliquam æqualitatem habuisse: quod nullo modo est fatendum; nam semper episcopis inferiores fuerunt, neque cum eis eorum nomen commune, nisi per vsurpationem: ut sentit Gloss. *in c. legimus 93. dist. Cardin. Bellarm. de controuers. cathol. fidei, tom. 1. lib. de clericis, cap. 13.* Barbosa *in pastoralis, c. 2. n. 26.*

Episcopalis apex non priuat alia singulari dignitate: nam si Dux, Marchio, aut Comes eligatur episcopus, non idem definit esse Dux, aut Marchio. Menochius *de adipiscenda poss. remedio 10. num. 68.* Cephalus *tom. 1. lib. 1. conf. 1. num. 58.*

Sed non debet sigillatè ut Comes, aut Dux: sed ut Episcopus. *c. inter dilectos, de fide instrumentorum.* Narbona *in l. 20. tit. 1. lib. 4. recopilat. Gloss. 22. num. 93.* Tiberius Decianus *responso. lib. 3. cap. 2. quest. 8. n. 92.*

Episcopalis dignitas liberat à conditione seruili & à patria potestate. *c. si seruus. el. 2. §. 4. dist. c. per venerabilem qui filij sint legitim. author. sed dignitas, & author. Episcopalis ordo. c. de Episcopis & clericis. auth. constitutio qua de dignitatibus, §. palam. collat. 6. gloss. in §. filius familias: & ibi Scribentes instituta, quibus modis ius patriæ potestatis soluitur. l. 65. tit. 5. part. 1. & ibi Montaluo l. 14. tit. 18. part. 4. & ibi Lopez. Abb. in c. in decorum.*

rum. de aetate & qualitate, num. 4. Baldus in l. Sacrosancta. c. de Episcopis & clericis. Cynus in l. sed Episcop. c. eodem, & ibi Sebastianus Brant. in suo Rubricario. Paulus de Castro si filius, num. 16. ff. de liberis & posthum. Richardus in §. ceteri qui testatoris, num. 3. & 4. instituta de heredum qualitate & diff. lib. 2. tit. 19. Minsingerius in d. §. filiusfamilias, num. 6. Salicetus in auctor. Episcopalis dignitas, c. de Episcopis, & cleric. Angelus Aretinus de institut. tit. quibus modis ius patriæ potest. soluitur. Ludouicus à Sardis de legitimat. per rescriptum, num. 11. Randei de dispens. in 2. membro ante finem. Hippolitus Riminaldus in l. qui se patris. c. unde liberi, num. 50. Aldobrandinus in §. 1. num. 19. & in §. filiusfamilias, num. 24. institut. quibus modis ius patriæ potestatis soluitur. Azor in commentar. in lib. 1. codicis, & in l. decernimus. c. de Episcop. & cleric. Graffis cap. 55. num. 13. lib. 2. Guillelmus Benedictus in c. Rainutius, de testamen. verbo mortuo itaque testatore, part. 2. num. 150. Lancellottus in templo, lib. 2. cap. 5. §. 4. num. 11. Milis verbo filius, vers. filius eximitur. Sa eodem verbo, num. 11. Syluester verbo Episcopus, num. 6. Cafaneus in catal. part. 7. cons. 8. vers. 6. Vgolinus de offic. Episcopi, cap. 2. §. 2. num. 4. Siculus de præstantia Cardinalium, quest. 1. basilic. 1. num. 54. Borgasius de irregularitate, part. 5. titulo de obligationibus ad ratiocinia, num. 3. Vincentius Caracius in decis. casu 116. num. 2. Dias de Luco regula 215. Molina de iustitia, tract. 2. tom. 1. disp. 179. in fine. Menochius de adipiscenda possess. remedio. 10. num. 66. Antonius Gomez variarum tom. 1. cap. 9. num. 11. Tiraquellus in tractatu Le mori saist le vis. part. 7. declarat. 1. num. 2. & 3. Nicolaus Neapolitanus in l. qui in potestate, & ibi Cynus & Cuneus. ff. de his qui sunt

sui, vel alieni iuris. Ripa lib. 1. responsor. c. omnium. 1. defuncto nouissime Carolo in princ.

Quod accipiendum est quoad no-
cua, non quoad vtilia: nam suc-
cessibilis remanet patri, & iura sui-
tatis non amittit, & ideo si sit con-
stitutio regia, seu statutum, vt fi-
liusfamilias constitutus in potestate
patris gaudeat certo aliquo priuile-
gio, filiusfamilias episcopus eo
gaudebit, ac si esset in potestate
constitutus. Tiraquellus supra n. 2.
Bart. in l. 1. c. de dignitat. lib. 12. auct.
constitutio qua de dignitatibus. §. illud
quoque. collat. 6. Angelus, Siculus, Sa-
licetus, Cynus, Cuneus, Ripa, Ca-
stro, Riminaldus, Aldobrandin.
Mynsingerius, Richard, Benedictus,
Carorius, Menochius, Vgolinus,
Gomezius, Lopez, Luco, Molina.

Et si à patre prætereatur, erit te-
stamentum nullum, quia iura sui-
tatis retinet. Gomez & Richardus
supra.

Sed si episcopus regularis sit,
non poterit succedere patri per te-
stamentum minus solemne. Argu-
mento text. in l. ex imperfecto. l. hac
consultissima. c. de testamentis. l. discretis.
c. qui testament. facere possunt. Andreas
Siculus de præstant. Cardinal. quest. 3.
basilica 1. part. 1. num. final. vbi refert
de Cardinali Perusino, qui patri
suo in vltimis constituto hæc di-
xisse fertur: Patet mi, si vis vt sim
hæres tuus, astringe manum meam
in tuam; astringit, & nihilominus
non successit.

Episcopus, qui antea quàm eli-
geretur erat Senator in aliquo con-
silio, aut Prædicator Regis, post
consecrationem non debet se voca-
re Senatorem, aut Prædicatorem,
quia iam officium amisit: vt inquit
Camillus Borellus in summ. decis.
tit. 6. per totum fol. 16. n. 19.

R

- At verò quoad honores in memoria pristinæ dignitatis Senator manet. Antonius Fauet *in suo codice titulo de Episcopis & Clericis*, diff. 13. num. 4. illis verbis: Episcopus qui antea erat Senator, senator manet ad honores, etiamsi non resideat: nec enim paruum Senatui ornamentum est, si ex Senatoribus aliqui sint episcopi.
- 15 Filij Episcopi antea vxorati per consecrationem patris non liberantur à patria potestate, & ita habebit pater vsumfructum in bonis aduentitiis filiorum, sicut antea. Auth. *constitut. qua de dignit. §. illud quoque. collat. 6.* & ibi Scribentes. Baldus *in l. final. §. necessitate. c. de bonis qualiberis. num. 2.* Iason *in l. patre furioso. col. pene. num. 49. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris.* Diaz de Luco *regula 235. limit. 2.*
- 16 Non enim voluit Imperator eum, qui ita suæ potestatis sit, perdere aliquod legitimorum ius: sed quod sint & generi ad eos, & ipsis ad genus intacta legitima: ita Iustinianus *in d. auth. constitut. col. 6.*
- 17 Pater Episcopi, etiamsi plebeius sit, radiis filij corruscat, & nobilitatur: ita vt deinceps non dicatur plebeius. *dict. auth. cons. §. præterea. collat. 6.* & ibi Gloss. & Scribentes. Minsingerius *in §. filiusfamilias, num. 4. instit. quibus modis ius patrie potest. soluitur.* Gama *decis. Lusitania decis. 121.* Farinacius *in prax. criminal. part. 1. lib. 1. tit. 5. quest. 41. num. 60.* Riccius *in praxi, decis. 545. num. 5.* Tiraquellus *de nobilitate 116.* vbi plura congeffit. Emanuel Rodriguez *cap. 67. num. 13. ibi: el Padre del Obispo siendo official mechanico, y hombre de baja suerte no puede ser encarcelado, por deudas pues el Padre, goça de la nobleça del hijo.* Barbosa *in pastor. p. 1. alleg. 1. n. 22.*
- Præclara & singularis dispositio ius honoratorum Parentes honestat, quia sua affectione, cura, & labore, ac diligentia se propriis bonis spoliantes, causa sui boni, & prosperitatis existunt: & in tantæ affectionis quasi præmium permittit radiis filiorum corruscare. Auth. *constitutio qua. §. propterea. collat. 6.* & ibi Gloss. *verbo pro istis.* Et in solatium ingratitude: nam statim cum filij se in dignitate positos conspiciunt, non solum noscunt parentes, gratificant, seu colunt: sed quod iniquum est, oderunt, & fugiunt, existimantes ob id suam dignitatem minui atque violari. Recedunt namque à matris ac fratris colloquio, & ipsi inter se, quia diuites sunt, conglutinantur, matrem ac fratrem diabolica inuidia persequuntur, & serpentina prudentia suas colorant iniquitates. Et sicuti impij Pharisei discipulis obiciebant, quòd quando manducabant, illotis manibus erat: sic frat. i minimo similia imputant. Sed ò improbi, parietes dealbata! quare vos transgredimini mandata Dei vestri, & finitis parentes perire, dum vos superflue abudatis. Sed dicite mihi, parentes, quid contristamini de filiorum ingratitude, existimatis quia filios maiores ditastis, ob id vos habituros maiorem retributionem, vos deceptos propria experientia docet: nam ferè semper permittit Deus, quòd filij maiores, qui vestram salutem, & substantiam consumpserunt, & in quibus confidebatis, ipsi vos destituant, & crucient; at ætate minimi adiuuent. Interrogate Isaac, quis suæ familiæ honor & refugium, Esau vir ruffus, & venator, quem abundanter alebat, & vestibus valde bonis induebat, aut Iacob, ætate minimus? & respon

respondebit, Iacob. Quos laudabit ex filiis, Dauid? Absalon, & Aman, natu maiores? profectò non nisi Salomon ætate minimum. Quam vtilitatem ex filiorum multitudine eduxit Iacob, nisi amaritudinem, & tristitiam perpetuam? & ex minimo Ioseph, qui è domo patris nec tunicam portauit, sed à fratribus venditus; (quia non recens est quòd maiores fratres minimum conculcent & persequantur,) sed quid faciebat Ioseph vt fratres ad venditionem & occisionem prouocaret? parentem sociabat, & ipsi seruebat. Sed quid vltra facturus hodie, (neque hodie alia causa requiritur quàm ista ad fratrem minorem persequendum, & conculcandum) ex Ioseph dico, reportauit lætitiã, & senectutem bonam, & ingredi in abundantia sepulchrum, sicut infertur aceruus tritici in tempore suo. Noster enim Deus zelotes est, & quòd in illo homines fiant, vult, non in principibus, non in filiis hominum, in quibus non est salus; aliquando filios habere, & solatium, ac parentum salus fuit, & illi priuari fortis miseria. Et idè

22 quando Ægyptios commouere ad Israëliticum populum dimittendum voluit Dominus, omnes interfecit primogenitos: & hodie quando parentes affligere, & acriter punire, primogenitos desinit, qui facultatibus pleni se voluptatibus & oblectationibus tradunt, & parentes contumeliis imbutos destituunt. Non miraretur profectò Vlpianus in l. siquis à liberis. §. si impubes. ff. de liberis agnoscendis. quòd sit filius qui patrem egere patiat, cum ipse in facultatibus sit, si aliquos huius ætatis filios nosceret, qui non solum parentes nõ adiuuant, sed licèt eos perire, ac infirmitatibus premi

videant, & affluant, derelinquunt. Pereant namque diuitiæ tuæ (diceret Iuriconsultus) improbe filii, qui non es tuorum bono, sed in parentum, fratrum, & consanguineorum perniciem natus: pereant vana ac colorata verba, quibus Deum sicut nos eludere existimas: derelinque igitur parentes, derelinque & percute, percute & fratres, manduca, bibe, & epulare cum ebricis, veniet enim Dominus Deus in die qua non speras, & hora quam ignoras, & diuidet te partemque tuam ponet cum hypocritis, vbi erit fletus & stridor dentium. Dic mihi stulte, quæ nunc paras, tunc cuius erunt? hinc enim ea deseres (vt S. Chrysostom. super verbis, quæ parasti cuius erunt, inquit) non solum nullum percipiens commodum, sed & sarcinam peccatorum portans super humeros proprios, & quæ quidem à te congesta sunt, plerumque in manus peruenient inimicorum: à te verò super his ratio requiretur. Honora ergo parentes, consolare eos, & adiuua, vigila & ora, vt Redemptor noster admonet, Marc. 13. quia nescis an subitò rapieris, cum magis de vita cogitas. Pulchrè Persius 3. Satyra.

Disciteque ò miseri, & causas cognoscite rerum:

Quid sumus, aut quidnam victuri gignimur: ordo

Quis dat us: aut meta, quam mollis fluxus & vnda, &c.

Et ipse alibi.

Est aliquid quò tendis, & in quod dirigis arcum.

An passim sequeris coruos, testaque, lutòque:

Securus quò spes ferat, aut quo ex tempore viuus.

Ad quæstionem vnde digressus sum, reuertar, quæ sic se habet: 24 25

Vtrum episcopus iam à patria potestate liberatus, parentes honorare teneatur, & sibi præferre? & respondeo, quòd si loquimur de his quæ domi sunt, non est dubium debere Episcopum, seu Papam Patri suo magnam exhibere reuerentiam, & sibi præferre, in assurgendo, sedendo, & in cæteris actibus particularibus, vt Taurus Philosophus docuit. Refert Aulus Gellius *lib. 2. noctium Atticarum, cap. 1.* Casaneus *in catalog. part. 7. cons. 24. vers. in tantum est honorandus. el segundo.* Lancellottus *in templo, lib. 1. cap. 5. §. 3. num. 71.* Tiraquellus *de nobilitate, cap. 28. num. 8. vsque ad 12.* Gratianus *disceptat. tom. 2. cap. 298. num. 35. & cap. 284. d. tom. 2.* Iacobus à Grassis *cap. 55. num. 13. lib. 2.* Tiberius Decianus *responso. lib. 3. cap. 2. quæst. 8. num. 92.*

At verò in his quæ foris sunt, vt in ecclesia, vel in actibus solemnibus, præcedet Episcopus, & habebit primum locum. Baldus *in l. senium. c. qui testament. facere possint.* (exhibita semper Patri suo reuerentia, quæ non in diminutionem episcopalis dignitatis redundabit, sed in laudem filij, qui sic honorat quem Deus vult honorari, dum præcipit, quòd parentes venerentur, non distinguens an in publico, seu in secreto, an à paupere, seu à diuite. Sed prohi dolor! & nostri calamitosi temporis infelicitas! nam parentes iam neque venerantur, neque æstimantur: sed persequuntur.) Valerius Maximus *lib. 2. titulo de magistrorum ac ordinum officiis, num. 7.* Casaneus *in catalogo part. 11. cons. 12. vers. et in. & considerat. 16. vers. uem quando filius.* Tiraquellus, Gratianus, Aulus Gellius, Grassis, Lancellottus, & Decianus *suprà.*

Episcopus in omnibus litibus per

procuratorem litigare potest, vt super illustri. *c. quia Episcopus 5. quæst. 3. l. 3. tit. 5. lib. 1. del fuero Reat. ibi: e si a ca eciera que Rey, o infante sijo de Rey, o de Reyna, o Arçobispo, u Obispo, que aian pleito contra alguno, de cada vno de ellos quien raçone, por si ca no es quisado, que otro ome les contradiga, loque ellos dijeren.* Author. *vt ab illustribus. collat. 5. per totam. l. 11. tit. 5. part. 3. & ibi Lopez. & in l. 63. tit. 5. part. 1.* Vgolinus *de offic. Episcopi. p. 1. c. 2. §. 2. n. 4.*

Neque in litibus debet dare fideiussorem. Author. *de sanctiss. Episcopis. §. alium autem. collat. 9. l. 95. tit. 5. p. 1. ibi: la sexta es que no le deben tomar fiador en ningun pleito.* & ibi Lopez.

Neque sportulas iudicibus soluere. Auth. *de sanctiss. Episcopis. §. sportularum. collat. 9. l. 65. tit. 5. p. 1. ibi: la 7. es que non debe dar ninguna cosa a los Indgadores, de aquello sobre que hubiere pleito segun lodan los otros ome.* ibi Montaluo & Lopez.

Neque citari, vt coram aliquo compareat iudice. *l. 65. tit. 5. part. 1.* & ibi Lopez Auth. *de sanctiss. Episcop. §. sed neque pro qualibet. collat. 9.* Concil. Trid. *de reform. sess. 13. cap. 6.* Vgolinus *suprà. Randeï de dispensationibus in 2. membro.*

Constat namque ex variis Conciliis, & decretalibus, quàm antiqua sit in ecclesia ista sacra & canonica dispositio, quòd Episcopus non coram Rege, seu Imperatore, seu in Synodo, seu Concilio Episcoporum: de quo latè Filescus plura congeffit, *in tract. de sacra Episcoporum. author. cap. 1. §. 14. vsque ad 20.*

Neque potest cogi ad tutelam cuiuscumque personæ suscipiendam. Auth. *de sanctissimis Episcopis, §. Deo autem. collat. 9. l. 95. tit. 5. p. 1. ibi. la segunda es que no le puedan hacer guardador de guersanos.* & ibi Lopez.

Lopez

Baldus in l. general. num. 11. de Episcopis & clericis. ibi: episcopus immunis est ipso iure à præstatione personalium munerum, præsertim tutelæ, & curæ. Galgannetus de tutelis lib. 1. tit. 6. num. 36. Paulus Montanus de tutore cap. 35. regula 1. de excusat. tutoris, num. 194. Molina de iustitia, tom. 1. tractatu 2. disp. 221. Lancelottus in templo, lib. 2. cap. 5. §. 3. num. 36.

23 At verò miserabilium personarum tutelam suscipere tenetur, cum Pater eorum sit. Gutierrez alios referens de tutelis p. 1. c. 1 n. 30.

33 Poterit etiam tutelam honorariam suscipere. Gutierrez supra. Sed quæ dicatur tutela honoraria, & quis tutor honorarius, l. iure nostro §. honoris causa, cum gloss. ff. de testamento. tutela. Gutierrez de tutelis part. 1.

34 cap. 17. num. 1. ubi hæc: Dicitur autem tutor honorarius, qui datur ut pupillus sit magis honoratus eius auctoritate, & protectione: puta si quis plebeius Magnatem aliquem, vel Antistitem, aut insignem Rempublicam, tutorem vel tutricem filio reliquit, quod filius magis ab omnibus coleretur. Escobar. de ratiocin. c. 28. n. 20.

Barca de
decima
tutorum
c. 6. n. 2.

35 Episcopus regularis puerum in baptismo tenere potest, & sic fieri compater. multos citat Sanchez in sum. de religione, tom. 3. lib. 6. cap. 6. num. 24.

36 Episcopus accusatus non debet stare, sed sedere simul cum iudice aliquantulum inferius. Bald. in l. quoties. c. ubi Senator. vel clarissim. num. 2. Felinus in rubr. de maior. & obedient. Antonius Corfeci de potestate regia, part. 4. num. 22. Boherius de ordine graduum utriusque fori, p. 1. num. 9. Calaneus in catalog. part. 4. conf. 25. & part. 7. considerat. 3. vers. 11. Ludouicus Bologniaus de indulgen-

tiis, part. 1. num. 23. Siculus de præstantia Cardinalium, basilica prima partis, quest. 8. num. 8. Lancelottus in templo, lib. 2. cap. 5. §. 4. num. 11. Selua de beneficiis, part. 1. quest. 3. num. 12. in fine.

Hodie verò si episcopi alicuius litis (proprie seu suæ Ecclesiæ) causa, in Regio senatu, vel in regalibus cancellariis adsint, sedebunt in tribunali inter ipsos Senatores, ad sinistram Præsidis. Parladorius in sesquicenturia quotidian. contro. differ 10. num. 27.

37 Neque tenetur ire coram aliquo iudice ad testimonium dicendum: sed iudex debet ad suam domum ministrum mittere, ut quæ nouit spontaneè dicat, non coactè: neque ad iurandum compelli potest. l. nec honore auth. sed iudex. c. de Episcopis & clericis. Auth. de sanctiss. Episcopi. §. nulli verò collat. 9. l. 65. tit. 5. part. 1. & ibi Lopez l. 35. tit. 16. part. 3. & ibi Gloss. Panormitan. in c. cum nuntius. de testibus, num. 5. Speculator in tit. de dispens. lib. 1. part. 1. §. 5. num. 23. Ludouicus Romanus singul. 169. Menochius de arbitrar. lib. 2. centur. 1. n. 1. Gambarus de offic. Legati, lib. 2. num. 38.

38 Et dum iurat non tenetur tangere librum, sat enim est quod pectus suum tangat. c. in causa. de iuramento calumnie. Gloss. in c. quoties 1. quest. 7. Gloss. in auth. sed iudex. c. de Episcopis & clericis. Gloss. in §. nulli. auth. de sanctiss. Episcop. collat. 9. l. 24. tit. 11. part. 3. l. 24. tit. 16. dict. part. 3. & ibi Lopez, Rota in nouissimis diuersor. decis. 486. num. 9 & 11. part. 1. Randei de dispensationibus in 2. membro. Cardinalis in Clement. constit. num. 8. de elect. Bonifacius de Vitalinis in Clement. multorum, de hæreticis num. 113. Ioannes Monachus in c. et circa de elect. lib. 6. num. 16. Siculus de præ-

- stant. *basilic. 1. part. 2. quest. 2. num. 19.*
 Ægidius Blofius *titulo de oppositionibus contra testes, num. 83. folio mihi 308.*
 Speculator *lib. 2. part. 2. §. 4. tit. de iuram. calumnia, num. 5.* Lancellottus *in templo, lib. 2. cap. 5. §. 3. num. 40.*
 Vgolinus *de offic. Episcopi, part. 1. c. 2. num. 4. §. 2.* Matthæus *de Afflictis, in constitut. Neapolitanis, lib. 1. rubr. 6. num. 5.* Marquesanus *de commiss. tom. 3. quest. 3. cap. 1. §. 1. num. 10.* Couarruuias *in c. quamuis pactum. de pactis, part. 1. §. 1. num. 3.* Examen Episcoporum. *lib. 4. c. 17. n. 19.*
- 39 Sed fallit primò, quando episcopus consecratur: quia tunc fidelitatem, & alia Papæ committit, & quando ab hæresi, vel schismate recedit: nam sacra tangere tenetur. *Decif. Rotæ in nouissimis. Speculator, Lancellottus, Marquesanus, & Couarruuias.*
- 40 Secundò, quando specialiter est statutum quòd episcopus scripturam tangat, vel si in sua ecclesia constitutio aliqua sit, quæ hoc requirat: nam tunc scripturam tangere tenetur, & seruare constitutionem, seu statutum. *Couarr. Vgolinus, & Marquesanus supra.*
- 41 Episcopo sine iuramento creditur in causis civilibus. *Siculus de prestant. Cardinal. quest. 2. basilica 2. num. 19.* Agia *de exhibendis auxiliis, conclus. 4.* Bouadilla *in politica, lib. 2. cap. 27. num. 15.* ibi: *A los Obispos seda credito sin iuramento en los negocios seculares. c. omnes 11. quest. 1.* Abb. *in c. sicut. de probationibus, num. 7. & in c. cum nuntius. de testibus, num. 5.* Castillo *in l. 3. tauri. limitat. 10. col. 3. fol. 30.* Lancellottus. *d. c. 9. §. 4.* Nicolaus *de Passeribus de scriptura priuata, lib. 3. quest. 5. num. 39.*
- 42 Et facit, quòd episcopo asserenti se esse de Diœcesi sua expulsam, creditur. *Clement. 1. de foro competent*
- & Cardinal. ibi: & *in §. sanè num. 3.* Siculus *quest. 1. basilica 2. num. 9. §. quod circa.*
- Et Episcopo attestanti in literis clericatus Clericum ordinasse, de licentia proprii episcopi creditur. *Puteus decif. 363. lib. 1. & decif. 406. lib. 2. Barbosa in pastoralis part. 2. allegat. 8. num. 19.* pulchrè Nicolaus à Pastoribus vbi supra multa referens.
- Et ad probandam non crassam sed iustissimam episcopi ignorantiam, sufficit eius iuramentum. *Rota Romana Farinacij tom. 8. centur. 7. decif. 96. n. 6.*
- Potest episcopus sententiam suam per alium legere: vt *el Castris* per textum *in l. 2. c. de sentent. ex pericul. recit. c. & si sententiam, de sentent. & re indicata, lib. 6.* & *Geminian. ibi num. 9.* Felinus *in c. eam te. de rescriptis num. 1.* Casaneus *in catal. part. 7. conf. 3.* Vgolinus *de officio Episcopi part. 1. c. 2. §. 2. n. 4.*
- Confirmatus & nondum consecratus, neque Episcopatus gubernator, non gaudet isto priuilegio. *d. c. & si sententiam. & ibi Geminian. num. 8.* Felinus *suprà. Selua de beneficiis p. 1. q. 2. n. 31.*
- Obtinere minorem dignitatem non permittitur Episcopo, non ratione imdemnitatis, sed superioritatis. *Tuschus litera E, conclusio. 237.*
- Et sic si antea fuit Tabellio, nequit exercere tabellionatus officium. *Baldus in c. post cessionem. de probationibus, num. 6.*
- Neque officium Procuratoris, seu fideiussoris. *Lancellottus in templo, lib. 2. cap. 5. §. 3. num. 36.*
- Habet Episcopus thronum, & solium, in signum suæ magnæ celsitudinis ac potestatis. *D. Ambrosius lib. de dign. Sacerdot. D. Gregorius Nazian*

Nazianzenus in oratione ad Principem irascentem. D. Chrysostr. in lib. de Sacerdote. Agia de exhibend. auxil. fundament. 6. Baldus in c. solita. de maior. & obedient. n. 2.

49 Habet etiam faldistorium. Durantus in rationali diuinor. lib. 2. c. de Episcopo. Liber Pontificalis titulo de consecrat. electi in Episcop. fol. 13.

50 Et in sua Ecclesia Cathedrali poterit uti Baldachino, (vulgò *dofel*) etiam in praesentia Proregis: ut sapientissimus Philippus II. Hispaniar. Rex decreuit: teste Mastrillo de Magistratu, lib. 4. cap. 13. num. 133. alias 233.

51 Et in qualibet Ecclesia suae Diocesis, etiam regularium, & exemptorum, solium, thronum & Baldachinum habere potest: & excommunicare exemptos, si contradicere intentauerint: ut habetur in decreto Clementis VIII. datum die 10. Iunij anno de 1603. incipit, decet Episcopos. Vgolinus de offic. Episcop. part. 1. cap. 20. §. 5. num. 3. & 4. Gratianus disceptat. forens. cap. 467. num. 54. tom. 3. Riccius in prax. resolut. 313. num. 2. Emanuel Rodriguez tom. 4. de sus obras cap. 67. num. 35. Barbosa in pastoralis, part. 3. alleg. 80. num. 14.

52 Abbates sancti Benedicti & caeteri Abbates, non possunt uti Baldachino, neque throno, vel folio, etiam in Ecclesiis sibi subiectis, vel in proprio monasterio, ut sacra congregatio declarauit, cuius decretum ad litteram transcripsit Augustinus Barbosa d. allegat. 80. num. 18.

53 Quòd testamentum coram Episcopo factum valeat etiam sine testibus, dummodò Episcopi praesentia per duos testes probetur. Castillo in l. 3. auri. limit. 10. col. 3. fol. 30.

54 Sed haec Castellii doctrina meo iudicio in hoc fundatur, nam testa-

mentum coram Principe factum valet sine testibus. l. omnium. 19. & ibi Gloss. verbo testibus. c. de testament. Episcopus enim quòd sit Princeps spiritualis & temporalis diximus in hac prima parte, cap. 8. num. 48. ex quo dicebat Iacobus Albensis conf. 64. incipit, quia Articulus, num. 76. & 77. Quòd si episcopus consideratur ut Princeps temporalis, poterit omnia, quae potest quilibet Princeps: & ita ad eum extenditur priuilegium quòd testamentum coram eo factum sine testibus tenear.

55 Sigillum Episcopi cum indictione & die obtinet vim publicae cartae, vel instrumenti. Baldus in c. post cessionem. de probationibus, num. 7. & 7.

56 Quòd Episcopus feudum retinere sine priuilegio nequeat, tenent Guidus Bancirolus conf. 111. num. 1. incipit, Ioannes Papa. Lancellottus in templo, lib. 2. cap. 2. de Rege & origine Regum, part. 1. §. 1. num. 21. Ludouicus de Peguera in repetitionibus, vers. 7. num. 15. & per plures limitationes à n. 19. vsque ad finem.

57 Alij verò contrarium tenent, & dicunt posse retinere sine priuilegio, & ratione feudi iurare Domino temporali fidelitatem. c. solita. de maiori parte & obedientia. Paris, de Puteo in inuentario de clerico citato super inuentar. n. 29. col. 3. fol. 19.

58 Habet Episcopus merum & mixtum imperium in sua Diocesi ubi potest clericum etiam non subditum ibi delinquentem, vel laicum in causis mixti fori detrudere: scelerata autem & adulteria inquirere, uiscisci, & iudicare absque aliquo impedimento. c. 1. de offic. Ordinary. Baldus in author. causa qua. num. 6. c. de Episcopis & clericis. Iason in l. imperium ff. de iurisdic. omnium iudicum, num. 19. & ibi Purpuratus num. 144.

Milis

Milis in repertorio, verbo Episcopus, vers. Episcopus & superiores. Baldus in c. constitutio. num. 7. de constitutionibus, Agia de exhibendis auxil. fundam. 4. Abb. in c. quod sedes. de officio ordinar. num. 7. Lancellottus in templo, lib. 2. cap. 5. §. 4. de dignitate Episcopi, n. 10. Bouadilla in politica, lib. 2. cap. 17. num. 14. Iacobus Berretta cons. 3. & 4. incipit, quod Episcopo non liceat. n. 24. Zilettus consil. crim. tom. 1. cons. 93. num. 17. Barbofa in pastorali, part. 3. alleg. 107. n. 20.

59 Unde euenit, quod carcerem habere possit, tam ad custodiam, quam ad pœnam delinquentium. c. quamuis. 3. de pœnis. & ibi Scribentes. Vgolinus de off. Episcopis, cap. 4. §. 12. n. 3. Pax in praxi, c. unico part. 4. num. 4. Barbofa in pastorali, part. 3. alleg. 107. num. 20.

60 Primus qui concessit quod possint habere carcerem, fuit Eugenius primus, propè annum Domini de 656. Illefcas in vita eiusdem Eugenij, lib. 4. cap. 11. fol. 214.

61 Et potest habere Fiscalem, licèt talis Fiscalis non habeat priuilegia Fiscalia. Antonius Sola in constitutionibus Sabaudia, cart. 71. gloss. 1. incipit literis. fol. 315. Pax ubi supra.

52 Et creare Notarios in sua Dicecesi. Cardinalis Tuschus licera E, conclusio. 291. num. 1.

Et alios iam creatos examinare, iuxta Concilij Tridentini decretum, in c. 10. sess. 22. Pax supra dict. num. 4.

63 Habet etiam territorium, ex quo
64 eicere delinquentes poterit, & ad trirames damnare, flagellisque afficere. Textus singularis in c. in Archiepiscopatu. de raptoribus. Iacobus Berretta consil. 6. num. 25. vsque ad finem. Camillius Borrellus in summ. decision. tit. 6. num. 31. Toller in practica criminali, quest. 15. Bouadilla in

politica, lib. 2. cap. 17. num. 29. illis verbis: podrá el Obispo mandar, echar grillos espofas, y otras prisiones, y dar tormentos a legos en las causas de su inridicion, y por manos de sus propios ministros, e imponer de stierro de galeras, y acostes: los quales se imponian por pena de derecho diuino, y aunque de ellos saliesse alguna gota de sangre, de laqual effusion nose incurriera irregularidad; y a si mesmo pueden condenar a señalar en el rostro loqual nose puede haçer sin sacar alguna gota de sangre. C. ad audientiam de crimine falsi. ibi, & in signum maleficis characterem aliquem imprimi faciat, & prouinciam ipsam eos abiurare, compellens abire, permittat, & postea Bouadilla: y de aqui es que el clerico confesero del Rey podrá assistir, y vitar en las causas criminales donde se imponen las dhas penas. d. c. in Archiepiscopatu. Cæsar Manentis cons. 62. incipit, supponunt illustres Domini, num. 11. Iacobus Berretta tom. 1. cons. 4. num. 13.

65 At verò in casu vbi mors, seu mutilatio interuenire potest, debet episcopus abstinere à sententia, & delinquentes curiæ tradere sæculari, dummodò prius ab ordinibus degradentur. c. in Archiepiscopatu. cum glossa de raptor. & ibi Scribentes c. at si clerici. c. cum non ab homine de iudiciis, c. ad abolendam. de hereticis. c. excommunicamus, el. 2. eodem titulo, c. ad falsariorum, de crimine falsi, c. nauimus. de verbor. significat. vbi dicit Papa, quod post traditionem & degradationem, debet episcopus efficaciter intercedere precibus & suasionibus, vt citra mortis periculum circa eum sententia moderetur: neque aliud facere debet quàm degradare, & denuntiare iudici sæculari, vt talem degradatum ad suum forum recipiat, cum iam non sit de iurisdic

iurisdictione Ecclesiae. Ioannes de Rojas Episcopus Serguntensis in singularibus iuris in fidei fauorem, littera D. singulari 48. num. 4.

66 Poterit tamen Episcopus qui iurisdictionem habet temporalem punire delinquentes per delegatum laicum: & licet poenam mortis delegatus imponat, non incurrit Episcopus irregularitatem. c. Episcopus, ne clerici vel monachi, lib. 6. & ibi Geminianus, num. 1. Abbas in c. in Archiepiscopatu, & ibi Gloss. de raptoribus. Bonifacius de Vitalinis in Clem. quamuis, §. eisdem num. 22. de foro competenti. Lancellottus in templo, lib. 2. cap. 5. §. 3. num. 27. Nauarr. consil. 1. de constitut. num. 85. Armilla verbo Episcopus, num. 24. & verbo irregularitas, num. 18. Ioann. Cephalus tom. 1. lib. 1. conf. 1. num. 58. Bouadilla in politica, ubi proximè, num. 30.

67 Aduertat tamen ne laico delegato committat delinquentem, ad specialiter corporaliter puniendum: nam ad hoc ut irregularitatem fugiat debet generaliter causas delinquentium delegare. Geminianus in c. Episcopus, ne clerici vel monachi, n. 9. Speculator titulo de dispensationibus, §. 4. lib. 1. p. 1. n. 42.

68 Potest etiam Episcopus inuocare brachium saeculare, & si saecularis potestas impartiri auxilium recusaerit, per censuras compelli poterit. c. 1. de off. ordinarij, & ibi Gloss. verbo publicum. c. Principes, c. administratores, 23. quest. 5. c. 2. de maledicis, l. 4. tit. 1. lib. 3. ordinam. & ibi Didacus Perez, Menochius de arbitrariis, casu 452. num. 4. Cenedo in collectan. ad decretales, collect. 101. num. 12. & 13. Ludouicus Rodolphin in tractatu de brachio saeculari, num. 45. Oldradus conf. 89. incipit, Episcopus inuocat. Bouadilla in politica, lib. 2. cap. 17. n. 80. Farinacius in praxi criminal. quest. 97.

num. 82. Decianus in tractat. criminal. lib. 4. cap. 10. num. 3. vers. 8. Barbosa in pastoral. part. 3. alleg. 107. num. 25. & 26. Zilettus conf. 93. num. 16. Iacobus Berretta tom. 1. consilio 4. ubi latè per plura fundamenta.

69 Sed est quorundam opinio, non teneri iudicem saecularem Ecclesiastico iudici auxilium impartiri, nisi praecedat causae cognitio saltem summaria, ex qua constet iuste petere auxilium ecclesiasticum, & sic debet notificari iudici saeculari. egregiè Nauarrus in c. cum contingat. de rescriptis, remedio 2. num. 8. & 12. Baldus in l. in criminali. num. 4. c. de iurisdic. omnium iudicum. Azuvedo in l. 15. tit. 1. lib. 4. recopilationis. Cenedo, Barbosa, & Didacus Perez supra.

70 Episcopus habet Filicum, cui multas applicare potest. c. si quis. el 4. 17. quest. 4. cum sequentibus. c. quia diuersitatem. & ibi Gloss. verbo prater. de concess. prabende. Tuschus littera E, conclusion. 253. num. 6. Couarruuias, lib. 2. variar. o. 9. num. 11. Oldradus consil. 302. col. 2. Riccius in prax. resolution. 387. num. 2. Agia de exhibend. auxil. fundam. 4. Bouadilla in politica, lib. 2. cap. 16. num. 10. & cap. 17. n. 199. Auendaño de exequendis mandatis, part. 1. cap. 7. num. 1. Arias in l. 7. tauri. num. 75. Barbosa in pastoral. part. 3. alleg. 107. n. 16.

71 Sed non debet sibi aut suae camerae multas applicare, licet consuetudo in sui fauorem extet: sed in pios vsus conuerrere, nisi reditus Episcopatus ita tenues fuissent, quod ad honestam Episcopi sustentationem non sufficerent. Concil. Trident. de reformat. sess. 25. cap. 2. & 14. & sic sacra congregatio declarasse testatur. Barbosa supra num. 19. Lancellottus in templo, lib. 2. cap. 5. §. 3. num. 74.

72 Et potest habere familiam arma-

tam, & familiares armatos armis non prohibitis, vsque ad solitam horam: & quod in practica ita seruetur, testantur Vincentius de Anna *allegat. seu singular.* 171. fol. 235. multos citat Iacobus Beretta *conf.* 3. *incipit, quod Episcopo, num.* 14. Bonacolla *de seruis & famulis, quest.* 14. Camillius Borellus *in summ. decis.* tit. 6. *num.* 35. Fulcus *de visitation.* lib. 2. *cap.* 32. *num.* 16. Menochius *de arbitrariis, casu* 394. *num.* 70. Franciscus Penna *in director. inquisitor. quest.* 56. *comm.* 105. Matth. de Afflictis *in constitutionibus Neapolitanis, lib.* 1. *de illicita portatione armorum, num.* 7. *rubrica* 9. Gambarus *de off. Legati de latere, lib.* 1. *num.* 6. Tuschus *litera E, conclusion.* 253. *num.* 1. & 12. Siculus *de prestantia Cardinalium, quest. ultim.* *num.* 18. Franciscus Leo *in thesaur. part.* 1. *cap.* 9. *num.* 23. & *p.* 2. *cap.* 1. *num.* 16. Cucus *in tract. de Episcopis num.* 73. *cum sequenti.* Agia *de exhibendis, fundam.* 7. Bouadilla *lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 9. & 28. & *cap.* 17. *num.* 87. & *cap.* 18. *num.* 85. Barbosa *in pastor. p.* 3. *alleg.* 107. *n.* 1.

73 Familia Episcopi gaudet privilegio fori, licet sint seculares, & in laicali habitu seruiant. Narbona *in l.* 20. *tit.* 1. *lib.* 4. *recopilationis, gloss.* 22. *num.* 4. Abbas *in c. nullus num.* 6. *de foro competenti, & in c. dilect. de officio Archidiaconi, num.* 5. & *in c. cum non ab homine, num.* 2. *de iudiciis, & in c. Ecclesia, de immunitate Ecclesiar. n.* 9. Cardinalis *in Clement.* 1. *de reliquiis & venerat. Sanctor. num.* 3. Tuschus *litera E, conclusion.* 299. *num.* 4. Oldradus *conf.* 293. *num.* 5. *vers. potest & alia.* Laurentis *de privilegio & rescripto, q.* ultim. Iulius Clarus *lib.* 5. *sentent.* 5. *fin. quest.* 35. *vers. quaro numquid.* Zerola *in prax. verbo Episcopus, num.* 11. *p.* 1. & *part.* 2. *verbo Episcop. num.* 14. Antonius de Butrio *in c. 2. de foro compe-*

tenti, num. 3. Gratianus *disceptation. forens. tom.* 2. *cap.* 340. & *cap.* 342. *n.* 9. Afflictis *in constitutionibus Neapolitanis lib.* 1. *dicta rubrica* 9. *num.* 7. Decianus *in tractat. crimin. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 25. *num.* 14. Antonius Natta *conf.* 576. *num.* 6. Lancellottus *in templo, lib.* 2. *cap.* 5. §. 4. Hyppolitus *conf.* 67. *num.* 60. Franciscus Leo *in thesaur. part.* 1. *cap.* 11. *num.* 17. Barbosa *in pastorali, part.* 3. *allegat.* 107. *num.* 1. & 9. vbi extendit hoc fori privilegium ad Notarios curiæ Episcopi, Fiscales, nuntios, custodes carcerum, lictores, & alios ministros, & officiales, & allegat Stephanum Gratianum *discept.* 233.

74 Palatium episcopi gaudet eadem immunitate sicut ecclesia. *c. id constituimus* 27. *quest.* 4. & ibi Gloss. *Armillia verbo Episcopus, & verbo immunitas, num.* 19. Barthol. *in author. de mandatis principum. §. sed neque. col.* 3.

75 Sed ad hoc vt hac immunitate gaudeat requiritur, quod palatium intra quadraginta passus Ecclesiæ sit. Decianus *in tractat. crimin. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 25. *num.* 14. Bouadilla *in politica, lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 84. Couarruias *lib.* 2. *variar. cap.* 20. *num.* 5. *vers.* 5. *infertur, vbi multos citat.* Iulius Clarus *sentent. lib.* 5. §. *fin. quest.* 30. *n.* 3. Antonius Scappus *de iure non scripto lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 4. Camillius Borellus *in summ. decis. tit.* 3. *num.* 5. *de his qui ad ecclesiam confugiunt: & dicit esse communem, Pax in praxi, tom.* 1. *cap.* 3. §. 3.

76 At verò quod licet extra quadraginta passus ecclesiæ palatium sit, gaudebit immunitate sicut Ecclesia, nam alias nullom esset privilegium. Panormitan. *in c. Ecclesia, n.* 9. *de immunitat. Ecclesiar.* Cardinal. Tuschus *litera E, conclusio.* 10. *num.* 8. & *conclusio.* 299. *num.* 2. Syluester *verbo*

- verbo immunitas* 3. num. 1. Franciscus Leo in *thesauro*. part. 1. cap. 13. num. 14. Gregorius Lopez in l. 4. tit. 11. part. 1. Zerola in *praxi*, verbo *Episcopus*. p. 2. & verbo *palatium*, part. 2. Remigius de *immunitate Ecclesiarum ampliat*. 15. vbi dicit, etiam procedere, licet in domo cappellam non habeat?
- 78 Episcopi domus vocatur Palatium, quod iam vsus & consuetudo approbavit: & ita eam vocant Bartol. in l. 1. ff. de *novi operis nuntiat*. n. 3. & Sa verbo *Ecclesia immunitas*. in pr. & Panormitanus, Tuschus, Syluester, Decianus, Armilla, Lopez & Remigius *supra*.
- 79 Neque obstat quod Bouadilla in lib. 2. suæ politicæ dicat, cap. 16. num. 93. nullam nisi Regis domum vocari debere Palatium: nam loquitur de Principum sæcularium domibus, non de episcoporum, qui cum in spiritualibus Reges sint, c. duo sunt. 12. *quest.* 1. & Regibus præstantiores: Cardin. Bellarminus in *apologia pro responsione ad Iacobum Regem Britanniæ* cap. 4. de *comparatione Regis & Cardinalis*. itaque non inconueniens est quod eorum domus Palatium ad instar domus Regiæ vocetur.
- 80 Episcopus, seu eius Vicarius generalis committens examē testium, vel alicuius causæ iudici sæculari alicuius Baronis suæ Diœcesis, & intra illam, potest uti formula præceptiua. Foller. in *præctico criminali*. can. in verbo, *testibus diligenter examinatis*, cap. 8. num. 50. fol. mibi 127. Scacia de *iudicij* lib. 2. cap. 9. num. 737. cum aliis.
- S V M M A R I V M.
- Episcopus an quotidie audire Sacrum teneatur*. num. 1.
Si non audit, an peccet. num. 2.
- Altare viaticum utrum Episcopis permissum*. num. 3.
Quid post constitutionem Concilij Tridentini. num. 4.
An eo uti liceat extra Diœcesim. num. 5. & 6.
An possit Episcopus concedere licentiam celebrandi in altari portatili in casu necessitatis. num. 7. 8 & 9.
In aliena Diœcesi an celebrare permittatur Episcopo sine licentia ordinarij illius loci. num. 10.
Et an tunc possit emittere benedictionem solemnem, cum verbis, Sit nomen Domini benedictum. num. 11.
An possit ante auroram, vel post meridiem celebrare, aut sibi facere celebrari. num. 12.
Cardinales S. R. E. an gaudeant isto priuilegio. num. 13.
Episcopus cum primùm populum saluat in Missa, quid debeat dicere. num. 14. & 15.
Celebrare sine Diaconorum præsentia utrum permissum Episcopo. num. 16.
An possit caput dum celebrat cooperire. num. 17. & 18.
Si Episcopus Missam perficere nequit, utrum simplex Sacerdos possit. num. 19.
Tempore interdicti an celebrare queat Episcopus. num. 20.
Familia Episcopi an tunc sacrum audire possit. num. 21.
Tempore cessationis à diuinis Episcopus celebrare potest. num. 22.
In altari in quo Episcopus celebra-

- nit, an alius Sacerdos illo die celebrare possit. num. 23. & 24.
- Presbyter coram Episcopo in sua Diœcesi existente celebrans quid observare teneatur. num. 25.
- Episcopus excommunicatus qui facit sibi coram se celebrari, an irregularitatem incurrat. num. 26.
- Irregularitas numquam debet admitti, nisi sit in iure expressa. num. 27.
- Episcopus suspensus à pontificalibus, in illis celebrando an irregularis fiat. num. 28.
- Illegitimus, qui sine dispensatione ad sacros Ordines ascendit & celebravit, utrum irregularis sit. num. 29.
- Clerici an possint celebrare sine licentia diocesani Episcopi. n. 30.
- Quando Episcopus priuatim celebrat quibus debet uti. num. 31.
- Quid quando Pontificaliter celebra, observare debeat Capitulum Ecclesie Cathedralis. num. 32. & 33. & 34.
- Imperator vel Rex etiamsi nullum Ordinem habeat, officium Diacônatus exercere poterit ministrando Episcopo in Pontificalibus celebranti. num. 35.
- Virum habere debeat solium, & Baldaquinum in Ecclesia ubi celebrat Pontificaliter. n. 36.
- Psalmos & orationes recitare teneatur ante omnia. num. 37.
- Caligis utitur Episcopus. num. 38.
- Et sandaliis num. 39.
- Quando pro defunctis in Pontificalibus celebrat an eis uti possit. num. 40.
- Episcopus regularis antequam amictum accipiat debet se induere rochetto. num. 41.
- Postea lauat manus. num. 42.
- Amictus quid significet. num. 43.
- Quid alba, & succinctorium. num. 44.
- Quid pectorale, & an proprium Episcoporum sit, & qua de causa eo cæperunt uti Episcopi. num. 45.
- Episcopi antiquitus in densis portabantur, ad instar hodie Papa. num. 46.
- Adorabantur summa veneratione, & cultu. num. 47.
- Ad quid ante se sacra symbola & reliquias Sanctorum gestabant Episcopi: sicut hodie Papa sanctissimum Eucharistia sacramentum. num. 48.
- Papa ad quid portat crucem in pede dextero: & ad quid Episcopus pectorale ante pectus. num. 49.
- Pectoralis usus in Ecclesia antiquissimus apud Episcopos. n. 50.
- Stola quid significet, & debet esse ab humeris dependens: presbyter autem ea debet uti transversa ante pectus. num. 51. & 52.
- Prima tunica quid significet, & quid dalmatica. num. 53. & 54.
- Ad quid utitur chirothecis. n. 55.
- Casula quid denotet. num. 56.
- Et quid mitra. num. 57.
- Antiquitus tempore Apostolorum utebantur Episcopi loco mitra corona aurea regali. num. 58.

Vfus

- Vsus mitræ antiquissimus in Ecclesia.* num. 59.
- Moscouitarum Rex loco coronæ regalis utitur mitra, & loco sceptri baculo pastoralis.* num. 60.
- Moscouitarum Episcopi quibus mitris utantur.* num. 61.
- In festo Innocentium quam mitram debeat assumere Episcopus.* num. 62.
- Baculus quid significet.* num. 63.
- Insulanus Episcopus loco baculi quid portet.* num. 64.
- Annulus ad quid Episcopo datur.* num. 65.
- Quare apponatur in quarto digito manus sinistrae minimo vicino.* num. 66.
- Laici ubi annulum portare debeant, & ob quid.* num. 67.
- Manipulum quando assumere debeat Episcopus.* num. 68.
- In Missis defunctorum à quibus abstinere Episcopus debet.* num. 69.
- Papa non utitur baculo, & ob quid.* num. 70.
- Pallium quibus competat, & eius significatio remissivè, & quibus diebus eo uti debeant Archiepiscopi.* num. 71. & 72.
- *Papa an semper pallio uti possit.* num. 73.
- Archiepiscopus utrum processionaliter possit exire de Ecclesia cum pallio.* num. 73.
- Extra prouinciam cum pallio an possit celebrare Episcopus de licentia Ordinarij.* num. 74.
- Hieronimi de Leyua opinio.* n. 75.
- Pallium an accommodari possit.* num. 76.
- Intra prouinciam utrum celebrare permissum Archiepiscopo sine permissu Suffraganeorum cum pallio.* num. 77.
- Quid in loco exempto suæ Diœcesis.* num. 78.
- Archiepiscopus an celebrandi in Diœcesi Suffraganei sine eius licentia, aut in territorio exemptorum sine eorum permissu concedere possit.* num. 79.
- Archiepiscopus si transfertur ad aliam Ecclesiam an pallium cum eo transferatur.* num. 80.
- Mortuorum corpora an cum ornamentis pretiosis sepeliri possint.* num. 81.
- Antiquorum mos qualis circa funerale mortuorum.* num. 82.
- Quando aliquem canonizabant quid obseruabant.* num. 83.
- Episcopi cum ornamentis pretiosis sepeliuntur, & quare.* num. 84.
- Si Archiepiscopus in mari decedat, an cum eo debeat eici pallium.* num. 85.
- Si pallium perdatur, seu concremetur, alium petere tenetur.* num. 86.
- Archiepiscopus antequam pallium accipiat, an coram se queat facere portare Gion.* num. 87.
- Utum sine licentia ordinaria liceat Episcopo extra Diœcesim Pontificaliter celebrare.* num. 88. Et utrum emittere benedictionem solemnem. num. 89. & 90.
- Verba Concilij in cap. 5. de reform.*

- sess. 6. explanantur. num. 90.*
Benedictionem simplicem dare itineribus nudedo Episcopus nequit. num. 91. & quare. n. 92.
Audire confessiones extra Diocesim an possit Episcopus. n. 93. & 94.
Episcopus non consideratur extra Diocesim, nisi ut persona privata. num. 95.
Prædicare in aliena Diœcesi sine Ordinarij licentia utrum permittatur Episcopo. num. 96.
Illud Matth. 9. & Marci ultimo qualiter accipiendum. num. 97.
Munus Episcopi quale, & eius doctrina valde necessaria. n. 98.
- Illud Canticor. 4. interpretatur num. 99.*
Episcopi multitudine negotiorum occupati eligere possunt qui eos adiuent in prædicatione Evangelij. num. 100.
Ad Episcopum, non ad Capitulum, attinet eligere verbi Dei concionatorem. num. 101.
Prædicare nemini permissum sine Episcopi Diœcesani venia. num. 102.
Religiosorum Societatis Iesu privilegium quale. num. 103.
Examinari an debeant Regulares accedentes pro licentia concionandi. num. 104.

DE CELEBRATIONE MISSARVM.

CAPVT DECIMVMTERTIVM.

EPISCOPVS quotidie celebrare, vel audire debet Missam. c. quoniam de privilegijs, lib. 6. & ibi Geminianus, num. 2. Abbas in c. 1. de vita & honestate clericorum num. 8. Tuschus *littera E, conclusion. 234. num. 6.* Zerola *in praxi verbo Episcopus num. 36. p. 1.* Riccius *in praxi, in addition. ad decisionem 577.*

Quo non seruato non peccat mortaliter, nisi ex contemptu procedat, aut scandalum sequatur: quia nullum præceptum est quod ipsum ad quotidie celebrandum obliget, vel ad audiendum sacrum. Canones

verò, & Doctores suprâ relati consilium dant, non præceptum. Rodriguez *tomo 4. de sus obras c. 67. de los Obispos, alias 57. num. 25.* Hieronymus Venero à Leyua *in examine Episcoporum lib. 4. c. 17. n. 15.*

Ad hoc enim illi concessum extat habere altare viaticum, in quo priuatis locis, & diebus, & dum est in itinere possit celebrare, vel sibi facere celebrari. c. *fin. de priuileg. lib. 6.* & ibi Geminianus *num. 1.* Syluester *verbo Episcopus, num. 9. & verbo altare, num. 5.* Angelus & Armilla *verbo Episcopus, ille num. 21. iste num. 22.* Milis *in repertorio verbo Missa. Egid. Coninck de sacram. quest. 83. art. 3. dub. 1.*